

TÜM ZORUNLU SİGORTALAR İÇİN YENİ BİR DÜZENLEME GÜVENCE HESABI

ÇELİK AHMET ÇELİK

I- YASAL DÜZENLEME

14.06.2007 gün 26552 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe konulan 03.06.2007 gün 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu’nun “**Zorunlu sigortalar**” başlıklı 13.maddesi 1.fikrasında “Bakanlar Kurulu, kamu yararı açısından gerekli gördüğü hallerde zorunlu sigortalar ihdas edebilir” denildikten sonra “**Güvence Hesabı**” başlıklı 14.maddesi 1.fikrasında “Bu Kanunun 13.maddesi, 13.10.1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu ve 10.07.2003 tarihli ve 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ile ihdas edilen zorunlu sorumluluk sigortaları ile bu Kanunla mülga 21.12.1959 tarihli ve 7397 sayılı Sigorta Murakabe Kanunu çerçevesinde ihdas edilmiş olan **zorunlu sigortalara** ilişkin olarak aşağıdaki koşulların oluşması halinde ortaya çıkan zararların bu sigortalarla saptanan geçerli teminat miktarlarına kadar karşılanması amacıyla Türkiye Sigorta ve Reasürans Şirketleri Birliği nezdinde Güvence Hesabı oluşturulur” denilmiştir; 2.fıkroda Hesaba başvurulabilecek durumlar belirtilmiştir.

Bu yeni düzenlemeyle, önceki **Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı**’nın yerini kapsamı daha geniş olan **Güvence Hesabı** almıştır. Bilindiği gibi, önceki Hesaptan yararlanma, 2918 sayılı KTK’daki Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortası ile sınırlıydı. Güvence Hesabında ise tüm “zorunlu sigortalar” kapsama alınmıştır.¹

Önceki Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı, 2918 sayılı KTK’nun 108. ve 107/3. maddelerinde yer aldığı içindir ki, yeni 5684 sayılı Sigortacılık Yasası’nın 45.maddesi 3.fikrasıyla söz konusu maddeler yürürlükten kaldırılmıştır.

Ancak, şunu belirtelim ki, Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı, 2918 sayılı KTK’nun 107/3 ve 108 maddeleri dışında 8.madde b-4 bendinde de yer almaktadır. Her ne kadar KTK 108.madde 2.fıkra (d) bendinde KTK 8/b-4 maddesine yollamada bulunulmuş ise de, bu madde bağımsız olarak ve ayrıca yürürlükten kaldırılmadığına göre, maddede geçen Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı’nı yeni Yasadaki adıyla “Güvence Hesabı” olarak okumak ve yürürlükte kaldığını kabul etmek gerekecektir. Buna göre, sigorta şirketleri, ödemek durumunda kalacakları “**limiti aşan ivedi sağlık ödemelerini**” yeni “Güvence Hesabı”ndan isteyebileceklerdir. Bu konuda bir kuşumuzu da dile getirmek istiyoruz: KTK 108 ve 107/3 maddeleri yürürlükten kaldırılırken, 8.madde (b) bendinin kaldırılmasının unutulmuş olabileceğini düşünüyoruz. Eğer öyle ise, bu konuda bir açıklama yapılmalıdır. Çünkü uygulamada zorluklar ve duraksamalar olacaktır.

II-YENİ GÜVENCE HESABININ KAPSAMI

Yeni Yasa’nın 14.maddesinden anlayabildiğimiz kadarıyla **tüm zorunlu sigortalar** güvence kapsamındadır. Buna göre, aşağıda açıklanacak koşulların oluşması durumunda, şu sigorta türleri için Güvence Hesabına başvurulabilecektir:

- 1) Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası
- 2) Karayolu Yolcu Taşımacılığı Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası
- 3) Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortası
- 4) Yeşil Kart Sigortasıyla ilgili Motorlu Taşıt Bürosu ödemeleri
- 5) Tüpgaz zorunlu sigortası
- 6) Tehlikeli maddeler zorunlu sigortası

¹ Önceki Garanti Hesabının adı çok uzundu; bu ise pek kısa olmuştur. Bizce “Zorunlu Sigortalar Güvence Hesabı” denilmesi hem daha doğru olur ve hem de işlevine açıklık getirilmiş olurdu. Bir de dil konusuna değineceğiz: Pek yerinde olarak “Güvence” sözcüğü benimsendiğine göre, yönetmeliklerde ve genel şartlarda aynı anlama gelen “teminat” sözcüğü kaldırılıp yerini “güvence” sözcüğü almalı; “temin olunur, temin eder” sözleri yerine “sağlar, sağlanır” denilmelidir.

III-GÜVENCE HESABINA BAŞVURMA KOŞULLARI

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 14.maddesi 2.fikrasında Güvence Hesabı'na başvurma koşulları açıklanmış olup, önceki Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı'na ilişkin koşullardan bir farkı bulunmamaktadır. Yeni Yasa'ya göre Güvence Hesabı'na şu durumlarda başvurulabilecektir:

- a) Sigortalının tespit edilememesi durumunda kişiye gelen bedensel zararlar için,
- b) Rizikonun meydana geldiği tarihte geçerli olan teminat tutarları dahilinde sigortasını yaptırmamış olanların neden olduğu bedensel zararlar için,
- c) Sigorta şirketinin mali bünye zafiyeti nedeniyle sürekli olarak bütün branşlarda ruhsatlarının iptal edilmesi ya da iflası halinde ödemekle yükümlü olduğu maddi ve bedensel zararlar için,
- ç) Çalınmış veya gasp edilmiş bir aracın karıştığı kazada, Karayolları Trafik Kanunu uyarınca işletenin sorumlu tutulmadığı hallerde, kişiye gelen bedensel zararlar için,
- d) Yeşil Kart Sigortası uygulamaları için faaliyet gösteren Türkiye Motorlu Taşıt Bürosunca yapılacak ödemeler için,

Güvence Hesabı'na başvurulabilecektir. Bakanlar Kurulu, gerekli gördüğü hallerde, eşyaya gelecek zararların kısmen veya tamamen Hesaptan karşılanmasına karar vermeye yetkilidir.

Görüldüğü gibi, (önceki) Garanti Sigortası Hesabına başvurma koşulları ile yeni Güvence Hesabına başvurma koşulları arasında önemli bir fark bulunmamaktadır. Şu halde, önceki "Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı" için oluşan kararlar, içtihatlar ve öğretideki görüşler bu yeni Hesap için de geçerli olacaktır.

Bu arada yineleyelim ki, yeni 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu, 2918 sayılı KTK'nun 8/b-4 maddesini yürürlükten kaldırmadığı için, bu maddede açıklanan uygulamalar sürecektir. Anımsatmak için aşağıya alıyoruz:

2918 sayılı KTK'nun 8/b-4.maddesine göre:

- a) Resmi veya özel tüm sağlık kuruluşları, **ivedi** olarak getirilen **trafik kazası geçirmiş kişilere** sağlık hizmetleri vermişlerse, **Sağlık Bakanlığı tarifesine göre** hesaplanacak tedavi giderlerinin tamamını, **sigorta şirketlerinden** tahsil edebileceklerdir.
- b) Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortasını yapan sigorta şirketleri ,kendilerinden istenen **ivedi** tedavi giderlerinin **tamamını**, Sağlık Bakanlığı Döner Sermaye işletmecisine **8 işgünü içerisinde** ödeyeceklerdir.
- c) Eğer **ödedikleri** tedavi giderleri **teminat limitlerini aşıyorsa**, tutarı aşan bölüm için Garanti Sigortası Hesabına (yeni adıyla Güvence Hesabına) başvuracaklardır.

IV-GÜVENCE HESABI YÖNETMELİĞİ

Yeni 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 14.06.2007 tarihinde yürürlüğe girmesinden sonra, hemen (bize göre bir çok eksikleriyle) Güvence Hesabı Yönetmeliği 26.07.2007 gün 26594 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe konulmuştur. Yönetmelik hakkında şu açıklamaları yapabiliriz:

- 1) Yönetmeliğin 9.maddesindeki Hesaba başvuru koşulları Yasa'da açıklandığı gibidir.

2) Başvuru sırasında istenecek belgeler için 15.maddede:“Yönetim Komitesi Müsteşarlığın uygun görüşünü alarak başvurularda aranılacak belgeleri belirlemeye yetkilidir. İstenilecek belgeler, Hesabın internet sitesi kanalı ile kamuoyuna duyurulur” denilmiştir.

3) 16.maddede Hesabın rücu hakları yer almış olup, buna göre, Hesaptan yapılan ödemeler nedeniyle:

- a) Zorunlu sigorta yaptırmayan kişilere,
- b) Geçerli teminat tutarları üzerinden zorunlu sigortaları yaptırmayan kişilere,
- c) Sorumlunun sonradan belli olması halinde bu kişilere veya yükümlü sigorta şirketine,
- ç) 9’uncu maddenin birinci fıkrasının (ç) bendine göre yapılan ödemeler çerçevesinde yükümlü sigorta şirketine,
- d) 9’ uncu maddenin ikinci fıkrasına göre yapılan ödemeler nedeniyle Büroya ilgili mevzuatın sorumluluk hükümleri çerçevesinde rücu edilir.

4) Yönetmeliğin 21.maddesinde: “Diğer mevzuatta, Karayolu Trafik Garanti Sigortası Yönetmeliğine yapılan atıflar bu Yönetmeliğe; anılan Yönetmelik ile kurulan Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabına yapılan atıflar, bu Yönetmelikle oluşturulan Hesaba yapılmış sayılır” denilmiştir.

5) Geçici 1.maddede de “Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabının sorumlulukları ile varlıklarının, alacaklarının ve yükümlülüklerinin tamamı bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde Hesaba devrolunur. Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabıyla ilişkili olarak açılan davalar ve yapılan takipler Hesapla ilişkili olarak devam eder” açıklamaları yapılmıştır.

V-UYGULAMA İLKELERİ

Yeni yönetmelik pek kısa tutulmuş ve her hususa değinilmemiş ise de, yürürlükten kaldırılan (önceki) Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı hakkındaki uygulamaların yeni Güvence Hesabı için de geçerli bulunduğu kuşku duyulmamalıdır. Özetlersek:

1) Önceki Garanti Sigortası Hesabı hakkında oluşan görüşler ve Yargıtay kararları, yeni Güvence Hesabı hakkında da uygulama yeri bulacaktır.

2) Güvence Hesabının kapsama alanı içinde yer alan “zorunlu sigortalar”dan önceki uygulamalarda kimler ve hangi koşullarda yararlanabiliyorlarsa, onlar yukardaki başvurma koşulları oluştuğunda Güvence Hesabından yararlanabileceklerdir. Örneğin:

a) İşletenin eşinin, çocuklarının, yakınlarının, tüm destekten yoksun kalanların ve ayrıca işleten olmayan sürücü ve yardımcılarının, hatır için taşınanların üçüncü kişi konumunda kabul edilmesi ve sigortadan yararlanabilmeleri uygulaması sürecektir.

3) Önceki Garanti Sigortasından istenebilecek zarar türleri, yeni Güvence Hesabından da istenebilecektir. Bunlar ölümlerde destek veya ölüm tazminatı, cenaze ve gömme giderleri, geçici veya sürekli işgöremezlik tazminatı, tedavi giderleridir.

4) Buna karşılık, önceki Garanti Sigortasının sorumlu olmadığı zararlar, Güvence Hesabından istenemeyecektir. Bunlar motorsuz araçların neden olduğu zararlar, işletilme halinde olmayan motorlu araçların neden olduğu zararlar, manevi zararlar, bir ayrık durum dışında (sigorta şirketinin iflâs etmesi veya ruhsatının iptal edilmesi durumu dışında) maddi zararlar ve araç hasarları, işletenin (kendisinin) uğradığı zararlar, motorlu araçları çalan veya gasp edenler ile bunlara yardım ve yataklık edenlerin ya da çalınmış ve gasp edilmiş araca bilerek binen sürücü ve yolcuların zararları olup, bütün bunlar önceki uygulamada olduğu gibi yeni Güvence Hesabının kapsamı dışındadır.

5) Başvuru sırasında istenecek belgeler, yeni Güvence Hesabı Yönetmeliği'nin 15.maddesinde: "Hesabın internet sitesi kanalı ile kamuoyuna duyurulur" biçiminde açıklanmış ise de, (önceki) Karayolu Garanti Sigortası Hesabına başvurularda hangi belgeler isteniyorsa uygulama aynen sürecektir.

6) Yeni Güvence Hesabı Yönetmeliği'nde başvuru süreleri ve zamanaşımı konusunda bir açıklama yapılmamış; iyi de edilmiştir. Çünkü, güvence kapsamındaki "zorunlu sigortalar" için başvuru veya zamanaşımı süresi ne ise (ilgili yasalardaki süreler ne ise) Güvence Hesabından yararlanma konusunda da aynı süreler söz konusu olacaktır.

VI-SİGORTA TÜRLERİNE GÖRE GÜVENCE HESABINA BAŞVURMA KOŞULLARI

Yeni GÜVENCE HESABI'nın işletilmesiyle ilgili uygulamada karşılaşılabilecek zorlukları ve duraksamaları gidereceğini umarak bazı ayrıntılı açıklamaların yararlı olacağını düşündük. Ancak bunları karayolu taşımacılığıyla ve üç zorunlu sigorta türüyle sınırlı tutacağız. Şöyle ki:

A) ZORUNLU MALİ SORUMLULUK (TRAFİK) SİGORTASI'NDA

Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortası'ndan yararlanma olanağının ortadan kalkmış olması durumunda, Güvence Hesabına başvurma koşulları:

1- Güvence Hesabına hangi durumlarda başvurulacağı:

Önceki Karayolu Garanti Sigortası Hesabında olduğu gibi:

- Kazaya neden olan motorlu aracın kimliği belirsiz ise,
- Kaza sırasında geçerli poliçesi yoksa veya eksikse,
- Poliçeyi düzenleyen sigorta şirketi iflâs etmişse veya ruhsatı iptal edilmişse,
- Çalınan veya gaspedilen araçlardan dolayı işleten sorumlu tutulamıyorsa,

Bu durumlarda (daha önce Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabında olduğu gibi) yeni Güvence Hesabına başvurularak olay tarihindeki güvence tutarlarıyla sınırlı olarak tazminat istenebilecektir.

2- Başvurabilecek olanlar:

Motorlu araçların neden olduğu kazalardan zarar gören kişiler, yukardaki başvuru koşulları oluştuğunda Güvence Hesabına başvurabileceklerdir. Bunlar:

- Üçüncü kişiler,
- Sürücü ve yardımcıları, (mal zararları dışındaki can zararları için)
- İşletenin eşi, çocukları ve yakınları, (mal zararları dışındaki can zararları için)
- Hatır için taşınanlar

3- Güvence türleri:

- Ölümlerde destek tazminatı ve cenaze giderleri,
- Yaralanmalarda geçici veya sürekli işgöremezlik zararları,
- Tedavi giderleri.
- Sigortacının iflâsı veya ruhsatının iptali durumunda ayrıca madde zararlar.

4- Başvuru belgeleri:

a) Ölümlü kazalarda:

- Trafik kazası tespit tutanağı,
- Ölü muayene (otopsi) raporu,
- C. Savcılığı iddianamesi veya fezleke veya takipsizlik kararı,

- 4) Ölenin ve yakınlarının (haksahiplerinin) nüfus kayıtları, (Destek tazminatının mirasçılıkla ilgisi bulunmaması nedeniyle Mirasçılık belgesi gereksizdir.)
- 5) Ölenin meslek ve kazanç durumunu gösteren belgeler,
- 6) Cenaze gideri isteniyorsa buna ilişkin belgeler,
- 7) Bilirkişi kusur raporu (Soruşturma veya dava ileri aşamaya gelmiş olup da kusur raporu alınmışsa)
- 8) Bilirkişi hesap raporu (veya sigortacının görevlendireceği hesap uzmanı)

b) Bedensel zararlarda:

- 1) Trafik kazası tespit tutanağı,
- 2) Adli Tabip raporu,
- 3) İddianame veya Takipsizlik kararı,
- 4) Nüfus kaydı,
- 5) Meslek ve kazanç belgeleri,
- 6) Kalıcı sakatlık durumunda Sağlık Kurulu Raporu
- 7) Kusur ve hesap raporları. (Yukarda ölüm olayına ilişkin açıklamalar çerçevesinde)

c) Tedavi giderleri için başvurularda:

Tedavi harcamalarının belgelenmesindeki zorluklar nedeniyle, Yargıtay'ın ilke kararları doğrultusunda bir "uzman hekim" aracılığıyla tedavi giderlerinin hesaplatılması gerektiği görüşündeyiz. Ancak bunun için bulunabildiği kadar aşağıdaki belgeler derlenip sigortaya başvuru yazısına eklenmelidir:

- 1) Tedaviyi yapan hastaneden alınacak tedavi belgeleri, ameliyat olunmuşsa bununla ilgili kayıtlar;
- 2) Tahlil raporları, röntgen ve öteki görüntüleme kayıtları;
- 3) İlaç reçeteleri, iğne, pansuman masrafları;
- 4) Hastane masraf döküm cetvelleri, fatura ve makbuzlar, kamu hastanesi sayman alındı belgesi;
- 5) Özel hekime muayene olunmuşsa, buna ilişkin belge
- 6) Ortopedik aygıtlarla ilgili faturalar
- 7) Fizik tedavi ve rehabilitasyon giderleri
- 8) Ambulans ve tedavi için yol giderleri, başka şehirde ve yurt dışında tedavi görülmüşse otobüs, uçak, tren, vapur giderleri
- 9) Tedavi için gidilen yerde otel, lokanta vb. barınma ve beslenme giderlerine ilişkin belge veya bildirimler

5- Başvuru süresi:

Başvuru süresi denilince, ilgili yasadaki "zamanaşımı" süreleri anlaşılmalıdır. Konu, Zorunlu Mali Sorumluluk (Trafik) Sigortasına bağlı olarak Güvence Hesabına başvurma olduğuna göre, 2918 sayılı KTK'nun 109.maddesindeki zamanaşımı süreleri "başvurma süresi" olacaktır. Buna göre:

Trafik Sigortası Genel Şartları C.8 maddesi 2.fıkrasında (KTK'nun 109.maddesi 2.fıkrasına ve BK'nun 60/2.maddesine koşut olarak) ölüm ve yaralanmalarda sigortacının sorumluluğu yönünden uzamış (ceza) zamanaşımı sürelerinin uygulanacağı hükmü yer almıştır.

Uzamış (ceza) zamanaşımı süreleri eski 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 455-459.maddelerindeki eylemler nedeniyle 102.maddeye göre, bir ölü veya bir yaralı varsa (5) yıl, birden fazla ölü ile bir ölü ve bir veya birden fazla yaralı varsa (10) yıl iken, 5237 sayılı yeni Türk Ceza Yasası'nın yürürlüğe girmesinden sonra Yasa'nın 66'ncı maddesine göre, bir ölü veya bir yaralı varsa (8) yıl, birden fazla ölü ile bir ölü ve bir veya birden fazla yaralı varsa (15) yıl olmuştur.

B) ZORUNLU TAŞIMACILIK SİGORTASI'NDA

Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası'ndan tazminat alınmaması nedeniyle, Güvence Hesabına başvurulması:

1- Tanım:

Yolcular için, yeni bir güvence türü olarak 10.07.2003 gün 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun 17 ve 18 maddeleriyle yürürlüğe konulan Zorunlu Karayolu Taşımacılık Mali Sorumluluk Sigortası, "taşıtın kalkış noktasından varış noktasına kadar geçecek süre içinde, mola ve duraklamalar dahil, meydana gelecek bir kaza sonucu **yolcunun** ölümü, yaralanması ya da eşyanın zarara uğramasından dolayı" uğrayacağı zararları poliçedeki miktarla sınırlı olarak güvence altına almaktadır.

2- Taşıma sigortasından yararlanacak olanlar:

Bu sigorta türünden yalnızca, **sigortalı taşıtın yolcuları** yararlanabilirler. Üçüncü kişilerin yararlanmaları söz konusu değildir.

3- Bu sigorta türüyle ilgili olarak Güvence Hesabına başvurma koşulları:

a) Trafik kazalarında olduğu gibi, yolcu taşımada, kazaya neden olan motorlu aracın kimliğinin belirsizliğinden söz edilememesi gerekir.

b) Taşımayı yapan aracın geçerli poliçesi yoksa veya eksikse, zarar gören yolcu Güvence Hesabına başvurabilecektir.

c) Yolcu taşıyan aracın Taşıma Sigortasını yapan sigorta şirketinin mali bünye zafiyeti nedeniyle sürekli olarak bütün branşlarda ruhsatlarının iptal edilmesi ya da iflası halinde ödemekle yükümlü olduğu maddi ve bedensel zararlar için, zarar gören yolcular Güvence Hesabına başvurabileceklerdir.

d) Çalınmış veya gasp edilmiş bir aracın karıştığı kazada, Karayolları Trafik Kanunu uyarınca işletenin sorumlu tutulmadığı hallerde, kişiye gelen bedensel zararlar için Güvence Hesabına başvurulabilecektir. Ancak, 2918 sayılı KTK'nun 107.maddesi 2.fıkrasına göre, çalınan veya gasp edilen taşıta "çalıntı ve gasp edilmiş olduğunu bilerek binen yolcular" Taşıma Sigortasından yararlanamayacaklarından, Güvence Hesabına başvurma hakları da yoktur.

4- Başvuru belgeleri:

a) Ölümlü olaylarda:

Taşıma Sigortasından yararlanacak olanlar, ölen yolcunun desteğinden yoksun kalanlar olduğundan ve bu tazminat türünün mirasçılıkla bir ilgisi bulunmadığından, sigortacıya başvururken verilmesi gereken belgeler şunlar olacaktır:

- 1- Kaza tutanakları ve olayla ilgili belgeler, sürücülerin ve tanıkların ifadeleri
- 2- Kazaya karışan araçların ruhsatnameleri ile sürücü belgelerinin foto-kopileri
- 3- Savcılık soruşturması fezleke veya takipsizlik kararı (*)
- 4- Ceza davası açılmışsa duruşma tutanağı (*)
- 5- Otopsi (ölü muayene) raporu
- 6- Ölen yolcunun bileti (*)
- 7- Ölenin ve desteğinden yoksun kalanların nüfus bilgileri
- 8- Ölenin yaptığı iş, mesleği ve kazancı hakkında bilgiler ve belgeler
- 9- Vekille başvurularda gerekli yetkileri içeren vekâletnameler.

Yolcunun, kazanın oluşunda bir kusuru bulunmadığı tutanaklardan açıkça anlaşılabilirse, kusur raporuna gerek bulunmadığı gibi, Savcılık soruşturmasının sonuçlanması ve ceza davasının açılması beklenmemelidir. Ancak, sigortaya başvuru sırasında, soruşturmalar ileri bir aşamaya gelmişse ve ceza davası açılmışsa, bunlara ilişkin belgelerin de eklenmesi yararlı olur.

Ölen yolcunun bileti kaybolmuşsa, aranıp da bulunamıyorsa ya da yolcu taşıta binerken bilet verilmemişse, haksahiplerinin Taşıma Sigortasından tazminat alamayacakları gibi bir sonuca varılamaz. Çünkü, yasalarda biletten söz edilmekte ise de, taşıma sözleşmesi bir şekilde bağlı değildir. 4925 sayılı Kara Taşıma Kanunu'nun 6. maddesinde " Yolcu taşımaları biletsiz veya taşıma sözleşmesiz yapılamaz" denilerek biletin koşul olmadığı vurgulanmış ve taşıma sözleşmesi için bir şekil önerilmemiştir. Öte yandan Türk Ticaret Kanunu'nun 1.maddesinde "Türk Ticaret Kanunu, Türk Medeni Kanununun ayrılmaz bir cüzüdür" denilerek Borçlar Kanunu'na yollamada bulunmuş olmakla, B.K. 11.maddesi 1.fıkrasındaki "sözleşmenin geçerliği, yasada tersine kural bulunmadıkça, hiçbir biçime bağlı değildir." hükmüne dayanarak, taşıma sözleşmesinin bir biçimi ve koşulu bulunmadığını söyleyebiliriz. Taşıma ilişkisi çok çeşitli biçimlerde kurulmaktadır. Örneğin, yolculuk sırasında sürücünün ve yardımcı kişilerin (elden ücret alarak) taşıta aldığı kişi de "yolcu" sıfatını kazanmaktadır. Ancak, bilet, taşıma sözleşmesinin biçim koşulu değilse de, hak aramada önemli bir kanıttır.²

Yolcunun biletsiz olması veya biletin kaybolması durumunda, kaza sırasında otobüste "yolcu" olarak bulunduğu her biçimde kanıtlanabilir. Bu konuda tanık dinletilebilir. Sürücünün ve yardımcılarının bilgisine başvurulabilir. Savcılık iddianamesinde, fezleke, duruşma tutanaklarında ölenler arasında adı bulunan kişiler için, artık, fazla araştırmaya gerek yoktur.

b) Bedensel zararlarda

Otobüste yolcu iken bedensel zarara uğrayan kişilerin Taşıma Sigortasından yararlanabilmeleri için başlangıçta sigortacıya vermeleri gereken belgeler şunlardır:

- 1- Kaza tutanakları ve olayla ilgili belgeler, sürücülerin ve tanıkların ifadeleri
- 2- Kazaya karışan araçların ruhsatnameleri ile sürücü belgelerinin foto-kopileri
- 3- Savcılık soruşturması fezleke veya takipsizlik kararı (*)
- 4- Ceza davası açılmışsa duruşma tutanağı (*)
- 5- Yolcunun bedensel zarara uğradığını gösteren Adli Tabip Raporu
- 6- Yolcu bileti (*)
- 7- Yaralı yolcu bir hastaneye yatırılmışsa buna ilişkin bilgiler
- 8- Yaralı yolcu taburcu edilmişse tedavi belgeleri
- 9- Nüfus (kimlik) bilgileri
- 10- Yolcunun yaptığı iş, mesleği ve kazancı hakkında bilgiler ve belgeler

Yukarda belirttiğimiz gibi, erken başvurularda, olay ve zarar, kaza tutanaklarından açıkça anlaşılabilirse, Savcılık soruşturmasının sonuçlanması ve ceza davasının açılması beklenmemelidir. Ancak, Savcılık soruşturması ileri bir aşamaya gelmişse ya da ceza davası açılmışsa, buna ilişkin belgelerin de başvuru yazısına eklenmesi yararlı olur, duraksamaları ortadan kaldırır. Gene yukarda belirttiğimiz gibi, yolcunun kusura katılımı olmadığı, kaza tutanaklarından açıkça anlaşılabilirse, kusur raporuna gerek yoktur.

² 11. HD.13.11.1980, 4423-5256 sayılı kararına göre "Yasalarımızda, taşıma sözleşmesinin geçerliği açısından her hangi bir biçime bağlılık koşulu öngörülmemiştir. Yolcu bileti, taşıma sözleşmesinin varlığı konusunda önemli bir kanıttır. G.Eriş, age., sf. 32, no: (30) – Ayrıca 11.HD.19.02.1981 gün 313-672 sayılı, 08.12.1994 gün 5411-9435 sayılı, 06.07.1995 gün 3568-5751 sayılı, 29.02.1996 gün 8276-1215 sayılı kararları.

Bilet konusunda da, yukardaki açıklamalarımızı şöyle özetleyebiliriz: Yolcunun bileti yoksa veya kaybolmuşsa, bu durum, Taşıma Sigortası'ndan yararlanmaya engel değildir. Bilet, taşıma sözleşmesinin biçim koşulu olmayıp, yalnızca hak aramada kanıtlardan biridir. Kaza geçiren yolcu, olay sırasında taşıtta "yolcu" olarak bulunduğunu her biçimde kanıtlayabilir, tanık dinletebilir, taşımacı ile sürücü ve yardımcılarının bilgisine başvurulmasını isteyebilir. Eğer, kaza tutanaklarında yolcunun adı geçiyorsa ve kaza sırasında taşıtta bulunduğu açıkça belli ise, bileti olup olmadığının araştırılması gereksizdir.

Sigortacıya başvuran yolcunun belgeleri yeterli ise, sigortaca hemen bir yetkili Sağlık Kuruluna sevki ile sakatlık raporu alınmalı ve tazminatı ödenmelidir.

Eğer yolcu henüz tam iyileşmemişse, bedensel zararında zaman içinde değişmesi ve gelişmesi beklenen bir durum varsa, kuşkusuz, tedavinin tamamlanması ve yolcunun sağlık durumunun bütünüyle açıklığa kavuşması ve bunun sonucu sakatlık oranının belirlenmesine yeterli bilgilerin birikmesi ve olgunlaşması beklenecektir. Bu konuda, Sigorta Genel Şartları'nın A.3.2 maddesinde: "Kaza, yolcunun derhal veya kaza tarihinden itibaren iki sene zarfında geçici veya daimi surette sakatlanmasına sebebiyet verdiği takdirde, tıbbi tedavinin sona ermesi ve sakatlığın kesin olarak tespiti sonucunda saptanan sakatlanma tazminatını karşılar" denilerek Borçlar Kanunu 46/2. maddesine koşut bir düzenlemeye yer verilmiştir.

5- Başvuru süresi:

Taşıma Sigortası Genel Şartları'nın "zamanaşımı" ile ilgili C-7 maddesi, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun 24.maddesindeki gibidir. Buna göre:

Sigorta sözleşmesinden doğan her türlü tazminat davası, hak sahibinin zararı ve tazminat yükümlülerini öğrendiği tarihten itibaren iki yıl ve herhalde zarara neden olay tarihinden itibaren on yıl sonra zaman aşımına girer.

Dava, cezayı gerektiren bir fiilden oluşmuşsa ve Türk Ceza Kanununda bu fiil için daha uzun bir zaman aşımı süresi öngörülmekte ise tazminat davasında bu zaman aşımı dikkate alınır."

Yasadaki ve Genel Şartlardaki bu açıklamalara göre, zamanaşımı süreleri, yalnız maddi zarar ve tedavi giderleri yönünden, öğrenme gününden başlayarak (2) yıl ve her halde (10) yıl; ölüm ve bedensel zararlarda 5237 sayılı Türk Ceza Yasası'nın 66'ncı maddesindeki sürelerle göre bir ölü veya bir yaralı söz konusu ise (8) yıl, birden fazla ölü ile bir ölü ve bir veya birden fazla yaralı söz konusu ise (15) yıldır.

C) ZORUNLU KOLTUK SİGORTASI'NDA

Yolcu taşıyan aracın, Zorunlu Koltuk Ferdi Kaza Sigortası'ndan tazminat alnamaması durumunda, Güvence Hesabına başvurulması:

1- Zorunlu Koltuk Sigortası hakkında bilgiler:

a) Yolculuğun başlangıcından bitişine kadar, otobüsün içinde veya dışında, otobüs hareket halinde iken veya değilken, yolculuk sırasında veya bekleme, duraklama ve mola yerlerinde karşılaşılabilecek **her türlü kazalara karşı**, sigortalılar (yolcular, sürücüler ve yardımcılar) yararına taşımacı tarafından yaptırılması zorunlu bir **kaza (can) sigortasıdır**.

b) Bir zarar sigortası değil bir tutar "**meblâğ sigortası**" olduğu için, ölümlerde sigorta poliçesinde yazılı tutarın tamamı, bir zarar (destekten yoksunluk) hesabı yapılmaksızın, **ölen kişinin mirasçılara** eksiksiz ve kesintisiz olarak ödenir. Yaralanmalarda tazminatın tutarı, **beden gücü kayıp oranına** göre dir.

c) Doğrudan sigortalılar (**yolcular, sürücüler ve yardımcıları**) yararına oluşturulan bir “**kişisel kaza sigortası**”dır.

ç) Taşımacı, sürücü ve yardımcıları **kusursuz olsalar bile**, sigortacı ödeme yapmak zorundadır.

d) Mala gelen zararları değil, cana gelen zararları gidermeye yönelik bir “**can sigortası**” olduğu için, malvarlığında eksilme ve kazanç kaybı olup olmadığı, ölümlerde yakınların destekten yoksun kalıp kalmadıkları araştırılmaz. Zarar gören kişiler hangi yaşta olurlarsa olsunlar, çalışıp çalışmadıklarına, kazanç elde edip etmediklerine bakılmaksızın, ölümlerde poliçede yazılı tutarın tamamı ve beden gücü kayıplarında sakatlık derecesinin karşılığı ödenir.

e) Yolcunun ölümü nedeniyle ödenecek sigorta bedeli, bir “meblâğ sigortası” niteliğinde olduğundan, **poliçedeki meblâğın tamamı** miras payları oranında **mirasçılara** eksiksiz ödenir. Mirasçı olmayan “destekten yoksun kalanlar” Koltuk Sigortasından yararlanamazlar. Bir destek tazminatı olmadığı içindir ki, **tazminat hesabına gerek yoktur**.

f) Mirasçılar arasında ayrıca **destekten yoksun kalanlar varsa**, Koltuk Sigortasından paylarına düşen miktarın dışında ve bundan ayrı olarak, **destekten yoksun kalma zararları için**, öteki sorumluluk sigortalarına başvurabilirler veya taşımacıya karşı dava açabilirler. **Koltuk Sigortası’ndan aldıkları sigorta bedeli hiçbir zaman ve hiçbir biçimde destekten yoksun kalma tazminatından indirilmez.**

g) Zarar gören veya ölmüşse haksahipleri, Koltuk Sigortasından aldıkları tazminattan ayrı olarak, üçüncü kişilerden veya onların sorumluluk sigortalarından ayrıca tazminat alabilirler. Bu durumda Koltuk Sigortasından yapılan ödemeler **tazminattan indirilmez**.

h) Koltuk Sigortası bir can sigortası türü olduğundan, ölüm veya yaralanma nedeniyle sigorta bedelini ödeyen **sigortacının**, zarardan sorumlu olanlara **dönme (rücu) hakkı yoktur**. Şu kadar ki, ölüm ve yaralanma bir can sigortası olmasına karşılık, yalnızca tedavi giderleri mal (tazminat) sigortası kapsamında olduğundan, tedavi giderlerini ödeyen sigortacının kazaya karışan üçüncü kişilere dönme (rücu) hakkı vardır.

2- Koltuk Sigortası’ndan tazminat alınmaması durumunda, Güvence Hesabına başvurulması:

Yolculuk sırasında herhangi bir biçimde kazaya uğrayan yolcular ile sürücüler ve taşıma yardımcıları, Zorunlu Koltuk Sigortası’ndan tazminat alamazlarsa, 14.06.2007 tarihinde yürürlüğe giren (yeni) 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu’nun 14.maddesi uyarınca ve ayrıca Karayolu Taşıma Yönetmeliği’nin 63-68 maddeleri ile Zorunlu Koltuk Sigortası Genel Şartlarındaki hükümler çerçevesinde **Güvence Hesabı’na** başvurarak tazminat isteyebileceklerdir.

3- Güvence Hesabına başvurma koşulları:

a) Taşımacı Zorunlu Koltuk Sigortası yaptırmamışsa, zarar gören yolcular ile sürücü ve yardımcıları Güvence hesabına başvurma hakkını elde edeceklerdir.

b) Yolcuları taşıyan taşımacı ile görevliler belli olduğuna göre, bu sigorta türünde kimliği belirsiz taşıttan söz edilemeyecektir.

c) Zorunlu Koltuk Sigortasını yapan sigorta şirketinin mali bünye zafiyeti nedeniyle ruhsatının iptal edilmesi ya da iflası halinde, zarar görenler Güvence Hesabı’na başvurabileceklerdir.

d) Bu sigorta türünde, taşımacı veya sürücü ya da yardımcıları kusursuz olsalar bile, Koltuk Sigortası'ndan tazminat ödeneceğinden, Koltuk Sigortası'ndan yararlanmanın olanaksızlaştığı her durumda Güvence Hesabı'na başvurulabilecektir.

4- Güvence Hesabından yararlanacak olanlar:

Koltuk Sigortası'ndan yararlanma olanağı ortadan kalkan aşağıdaki kişiler Güvence Hesabı'ndan yararlanabileceklerdir. Bunlar:

- Yolcular (Bilet olarak veya ücret ödeyerek taşıta binen kişiler),
- Kucakta taşınan çocuklar (Karayolu Taşıma Yönetmeliği m.48/h)
- Taşımayı yapan aracın sürücüsü,
- Taşıma sırasında görev alan kişiler (Sürücü yardımcısı, hostes, bagaj görevlisi vb.),
- Her seferde, ücretsiz biletle taşıta alınan bir yolcu ile görevli olmayan en fazla iki personel. (Karayolu Taşıma Yönetmeliği'nin m. 48/e)

5- Başvuru belgeleri:

a) Ölümelerde:

Koltuk sigortasından yararlanacak olanlar, ölenin desteğinden yoksun kalanlar değil, yalnızca “**mirasçılar**” olduğundan, ölüm tazminatını alabilmek için sigortacıya başvururken vermeleri gereken belgeler şunlar olacaktır:

- Kaza tutanakları ve olayla ilgili belgeler
- Savcılık soruşturması tamamlanmışsa iddianame veya takipsizlik kararı (*)
- Ceza davası açılmışsa fezleke ve duruşma tutanağı (*)
- Otopsi (ölü muayene) raporu
- Ölen yolcunun bileti (*)
- Mirasçılık belgesi
- Aile nüfus tablosu
- Mirasçıların ayrı ayrı veya birlikte başvuru yazıları
- Vekille başvurularda gerekli yetkileri içeren vekâletnameler.

Ölüm tazminatının ödenmesi için, bizce, yukardaki belgeler yeterlidir. Erken başvurularda, yolcunun ölümü ile kazanın oluşu arasındaki bağlantı tutanaklarda açıkça görülebiliyorsa, Savcılık soruşturmasının sonuçlanması ve ceza davasının açılması beklenmemelidir. Eğer C.Savcılığı soruşturması ileri bir aşamaya gelmişse ya da ceza davası açılmışsa, buna ilişkin belgelerin de başvuru yazısına eklenmesi yararlı olur, duraksamaları ortadan kaldırır.

Yolcunun veya sürücünün kasıtlı davranışları söz konusu değilse ve kusura katılımları olmadığı açıkça belli ise, kusur raporuna gerek yoktur. Çünkü, taşımacı ile sürücü ve yardımcıları kusursuz olsalar bile Koltuk Sigortası'nda ölüm tazminatının ödenmesi zorunludur. İki ve çok yönlü kazalarda da, ölüm tazminatını ödeyen sigortacının rücu hakkı bulunmadığından, kusur raporu gereksizdir.

Ölen yolcunun bileti kaybolmuşsa, aranıp da bulunamıyorsa ya da yolcu taşıta binerken bilet verilmemişse, haksahiplerinin Koltuk Sigortasından yararlanamayacakları gibi bir sonuca varılamaz. Çünkü, yasalarda biletten söz edilmekte ise de, taşıma sözleşmesi bir şekle bağlı değildir. Türk Ticaret Kanunu'nda bu konuda bir hüküm bulunmadığı gibi, 4925 sayılı Kara Taşıma Kanunu'nun 6. maddesinde “Yolcu taşımaları biletsiz veya taşıma sözleşmesiz yapılamaz” denilerek biletin koşul olmadığı vurgulanmış ve taşıma sözleşmesi için bir şekil önerilmemiştir. Öte yandan Türk Ticaret Kanunu'nun 1.maddesinde “Türk Ticaret Kanunu, Türk Medeni Kanununun ayrılmaz bir cüzüdür” denilerek Borçlar Kanunu'na yollamada bulunulmuş olmakla, B.K. 11.maddesi 1.fıkrasındaki “sözleşmenin geçerliği, yasada tersine kural bulunmadıkça, hiçbir biçime bağlı değildir.” hükmüne

dayanarak, taşıma sözleşmesinin bir biçimi ve koşulu bulunmadığını söyleyebiliriz. Taşıma ilişkisi çok çeşitli biçimlerde kurulmaktadır. Örneğin, yolculuk sırasında sürücünün ve yardımcı kişilerin (elden ücret alarak) taşıta aldığı kişi de “yolcu” sıfatını kazanmakta ve oturduğu koltuk, sigorta kapsamına girmektedir.

Ancak, bilet, taşıma sözleşmesinin biçim koşulu değilse de, hak aramada önemli bir kanıttır.³ Bugün genellikle şehirlerarası ve uluslararası yolcu taşımaları biletle yapılmaktadır. Bilette gidilecek yerin, hareket gün ve saatinin, sefere konulan taşıtın ve taşıt içinde yolcunun oturacağı koltuk numarasının, yolcunun ad ve soyadının yazılı olması gerekir. Bütün bunlar anlaşmazlıkların giderilmesinde büyük kolaylık sağlar.

Yolcunun biletsiz olması veya biletin kaybolması durumunda, kaza sırasında otobüste “yolcu” olarak bulunduğu her biçimde kanıtlanabilir. Bu konuda tanık dinletilebilir. Sürücünün ve yardımcılarının bilgisine başvurulabilir. Savcılık iddianamesinde, fezleke, duruşma tutanaklarında ölenler arasında adı bulunan kişiler için, artık, fazla araştırmaya gerek yoktur.

b) Yaralanmalarda:

Otobüste yolcu iken bedensel zarara uğrayan kişilerin Koltuk Sigortasından (dolayısıyla Güvence Hesabı'ndan) yararlanabilmeleri için başlangıçta sigortacıya vermeleri gereken belgeler şunlar olabilir:

- 1- Kaza tutanakları ve olayla ilgili belgeler
- 2- Savcılık soruşturması tamamlanmışsa iddianame veya takipsizlik kararı (*)
- 3- Ceza davası açılmışsa fezleke ve duruşma tutanağı (*)
- 4- Yolcunun bedensel zarara uğradığını gösteren Adli Tabip Raporu
- 5- Yolcu bileti (*)
- 6- Yaralı yolcu bir hastaneye yatırılmışsa buna ilişkin bilgiler
- 7- Yaralı yolcu taburcu edilmişse tedavi belgeleri
- 8- Nüfus (kimlik) bilgileri
- 9- Vekille başvurularda gerekli yetkileri içeren vekâletnameler.

Yukarda belirttiğimiz gibi, erken başvurularda, olay ve zarar, kaza tutanaklarından açıkça anlaşılabilirse, Savcılık soruşturmasının sonuçlanması ve ceza davasının açılması beklenmemelidir. Ancak, Savcılık soruşturması ileri bir aşamaya gelmişse ya da ceza davası açılmışsa, buna ilişkin belgelerin de başvuru yazısına eklenmesi yararlı olur, duraksamaları ortadan kaldırır.

Geniş yukarda belirttiğimiz gibi, yolcunun veya sürücünün kasıtlı davranışları söz konusu değilse ve kusura katılımları olmadığı açıkça belli ise, kusur raporuna gerek yoktur. Çünkü, taşımacı ile sürücü ve yardımcıları kusursuz olsalar bile, Koltuk Sigortası'ndan sakatlık tazminatının ödenmesi zorunludur. İki ve çok yönlü kazalarda da, ölüm tazminatını ödeyen sigortacının rücu hakkı bulunmadığından, kusur raporu gereksizdir.

Bilet konusunda da, yukardaki açıklamalarımızı şöyle özetleyebiliriz: Yolcunun bileti yoksa veya kaybolmuşsa, bu durum, Koltuk Sigortası'ndan yararlanmaya engel değildir. Bilet, taşıma sözleşmesinin biçim koşulu olmayıp, yalnızca hak aramada kanıtlardan biridir. Kaza geçiren yolcu, olay sırasında taşıtta “yolcu” olarak bulunduğunu her biçimde kanıtlayabilir, tanık dinletebilir, taşımacı ile sürücü ve yardımcılarının bilgisine başvurulmasını isteyebilir. Eğer, kaza tutanaklarında yolcunun adı geçiyorsa ve kaza sırasında taşıtta bulunduğu açıkça belli ise, bileti olup olmadığının araştırılması gereksizdir.

³ 11. HD.13.11.1980, 4423-5256 sayılı kararına göre “Yasalarımızda, taşıma sözleşmesinin geçerliği açısından her hangi bir biçime bağlılık koşulu öngörülmemiştir. Yolcu bileti, taşıma sözleşmesinin varlığı konusunda önemli bir kanıttır. G.Eriş, age., sf. 32, no: (30) – Ayrıca 11.HD.19.02.1981 gün 313-672 sayılı, 08.12.1994 gün 5411-9435 sayılı, 06.07.1995 gün 3568-5751 sayılı, 29.02.1996 gün 8276-1215 sayılı kararları.

Sigortacıya başvuran yolcunun belgeleri yeterli ise, sigortaca hemen bir yetkili Sağlık Kurulu'na sevki ile sakatlık raporu alınmalı ve tazminatı ödenmelidir.⁴

Eğer yolcu henüz tam iyileşmemişse, bedensel zararında zaman içinde değişmesi ve gelişmesi beklenen bir durum varsa, kuşkusuz, tedavinin tamamlanması ve yolcunun sağlık durumunun bütünüyle açıklığa kavuşması ve bunun sonucu sakatlık oranının belirlenmesine yeterli bilgilerin birikmesi ve olgunlaşması beklenecektir. Bu konuda, Sigorta Genel Şartları'nın A.3.2 maddesinde: "Bu sigorta ile teminat altına alınan bir kaza, sigortalının kaza tarihinden itibaren **iki yıl içinde** sakatlığına yol açtığı takdirde, tıbbi tedavinin sona ermesi ve sakatlığın kesin olarak tespiti sonucunda, sakatlık tazminatı aşağıda belirtilen oranlar dahilinde kendisine ödenir." denilerek, Borçlar Kanunu 46/2. maddesine koşut bir düzenlemeye yer verilmiştir.

c) Tedavi giderleri için Güvence Hesabına başvurulması:

Zorunlu Koltuk Sigortası, önceki bölümlerde belirttiğimiz gibi, ölüm ve yaralanmalar yönünden bir "**can sigortası**" türü olmakla birlikte, tedavi giderleri yönünden "**mal sigortası**" özellikleri taşımakta ve buna ilişkin hükümlerin uygulanması gerekmektedir. Buna göre:

1) Ölümelerde poliçe tutarının tamamı, bedensel zararlarda sakatlık oranının karşılığı ödenmekte iken, tedavi giderleri söz konusu olduğunda, "iyileştirme masrafları"nın poliçe limitine kadar olan tutarı ödenir.

2) Ölümelerde ve kalıcı sakatlıklarda Koltuk Sigortasından alınan tazminat tutarları, maddi zarardan (destek tazminatından ve kazanç-güç kaybı zararlarından) indirilmez iken, Koltuk Sigortasından ödenen tedavi giderleri, kaza sorumlularına karşı açılan davada hesaplanan tedavi ve iyileşme masraflarından indirilir.

3) Bunun gibi, Koltuk Sigortasından tedavi giderleri alınmışsa, ayrıca zorunlu sigortalardan (Taşıma Sigortasından ve Trafik Sigortasından) tedavi giderleri alınmaz. Çünkü bu iki kez ödeme olur ve geri verilmesi gerekir.

4) Yolcu,sürücü ve yardımcıları sigortalı iseler ve tedavi giderleri kurum tarafından karşılanmışsa, ayrıca Koltuk Sigortasından, Taşıma Sigortasından ve Trafik Sigortasından tedavi gideri alınmaz.

5) Tedavi giderlerinin bir "meblâğ sigortası" değil "tazminat sigortası" niteliğinde olması nedeniyle, Koltuk Sigortacısının, ödediği ölüm ve sakatlık tazminatı için ardıllığı ve dönme (rücu) hakkı yokken, tedavi giderlerini ödemesi durumunda, kaza sorumlularına ve zorunlu sorumluluk sigortalarına ardıllık yoluyla dönme (rücu) hakkı bulunmaktadır.

6) Koltuk Sigortası Genel Şartları'nın "Tedavi Giderleri Teminatı" başlıklı A.3.3. maddesine göre:

Sigortacı, sigorta poliçesinin kapsamına giren bir kaza nedeniyle, kaza tarihinden itibaren iki yıl içinde ödenmiş doktor ücreti ile hastane ve diğer sağlık kurumlarında ayakta ve yatakta yapılan tedavilere ilişkin giderleri, nakil ücretlerini poliçede tedavi giderleri teminatı için belirlenen meblağa kadar öder.

Doğal veya yapay sabit dişlerde kaza neticesinde ortaya çıkan hasarların protez giderleri, tedavi giderleri teminatı için belirlenen meblâğın âzami %30'una kadar tazmin olunur.

⁴ Bazı sigorta şirketlerinin, Genel Şartlardaki içinden çıkılmaz ve hekimlerin bile kavramakta zorlandıkları "sakatlık tablosu"nu bir yana bırakıp, haksahibi yolcuyla bir Sağlık Kurulu'na göndererek sakatlık oranını tespit ettirmeleri veya yolcunun doğrudan Sağlık Kuruluna başvurarak sakatlık raporu almasını istemeleri bizce son derece doğru ve yerinde bir uygulamadır.

Tedavi giderlerinin başka sigorta sözleşmeleri ile teminat altına alınmış olması durumunda, söz konusu giderler öncelikle bu sigortadan karşılanır.

7) Genel Şartlar'ın B.2 maddesi 2. paragrafında: “Yapılan tedaviye ilişkin ilgili sağlık kurumundan alınan bir rapor ile ödenmesi gereken tazminatın tespiti ile ilgili olarak sigortacının isteyeceği diğer gerekli belgelerin sigortacıya gönderilmesi zorunludur” denilmiş; Gene B.2 maddesi 4.paragrafında: “Sigortacı her zaman kazazedeyi muayene ve sağlık durumunu kontrol ettirme hakkına sahip olup, bu muayene ve kontrollerin yapılmasına izin verilmesi zorunludur. Kazazedenin tedavisi ve iyileşmesi ile ilgili olarak sigortacının tayin edeceği bir doktor tarafından yapılacak tavsiyelere ve verilecek direktiflere uyulması şarttır. Bu muayene ve kontrollere ilişkin her türlü masraf sigortacı tarafından karşılanır” açıklamaları yapılmıştır.

Yukarda, Zorunlu Koltuk Sigortası Genel Şartları'ndaki “tedavi giderleri”ne ilişkin hükümler, aynı nedenle Güvence Hesabı'na başvurularda da geçerli olmak gerekmektedir.

6- Başvuru süresi:

Koltuk Sigortası Genel Şartları'nın “**zamanaşımı**” ile ilgili C-7 maddesi, 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu'nun 24.maddesindeki gibidir. Buna göre:

“Sigorta sözleşmesinden doğan her türlü tazminat davası, hak sahibinin zararı ve tazminat yükümlülerini öğrendiği tarihten itibaren iki yıl ve herhalde zarara neden olay tarihinden itibaren on yıl sonra zaman aşımına girer.

Dava, cezayı gerektiren bir fiilden oluşmuşsa ve Türk Ceza Kanununda bu fiil için daha uzun bir zaman aşımı süresi öngörülmekte ise tazminat davasında bu zaman aşımı dikkate alınır.”

Yasadaki ve Genel Şartlardaki bu açıklamalara göre, zamanaşımı süreleri, yalnız maddi zarar ve tedavi giderleri yönünden, öğrenme gününden başlayarak (2) yıl ve her halde (10) yıl; ölüm ve bedensel zararlarda 5237 sayılı Türk Ceza Yasası'nın 66'ncı maddesindeki sürelere göre bir ölü veya bir yaralı söz konusu ise (8) yıl, birden fazla ölü ile bir ölü ve bir veya birden fazla yaralı söz konusu ise (15) yıldır.

Yayınlandığı yer: Legal Hukuk Dergisi, 2007/Ekim, sayı:58, sayfa:3153-3168

GÜVENCE HESABINA BAŞVURULARDA ZAMANAŞIMI YARGITAY KARARLARI

Uzamış ceza zamanaşımı işleten ve trafik sigortacısı hakkında uygulandığına göre Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı hakkında da uygulanmak gerekir.

Davacılar vekili, davacıların eşi ve babası olan H'nin, yaya olarak yürürken, tespit edilemeyen bir aracın çarpması sonucu öldüğünü ileri sürerek tazminat istemiştir.

Davalı vekili, ıslah edilen miktarın (2) yıllık zamanaşımına uğradığını savunarak davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, dosya kapsamına ve benimsenen bilirkişi raporuna göre, ıslah dilekçesi ile artırılan maddi tazminat istemi bölümünün (2) yıllık zamanaşımı nedeniyle reddine, ilk tazminat isteminin kabulüne, cenaze ve defin giderlerinin tahsiline, bakiye cenaze ve taziyeye giderleri isteminin reddine karar verilmiştir.

Kararı, davacılar vekili temyiz etmiştir.

Dava destekten yoksun kalma tazminat istemine ilişkindir. 2918 sayılı KTK'nun 108'inci madde hükmünde, davalı Garanti Sigortası Hesabı'na hangi durumlarda başvurulacağı düzenlenmiş olup, esas itibariyle bu davanın sorumluluğunun, işletenin sorumlu tutulabileceği haller ile sınırlı olduğu da öngörülmüştür. Dava, kazayı yapan aracın tespit edilememesi nedeniyle, davalıya karşı bu madde hükmü uyarınca açılmıştır.

2918 sayılı KTK'nun "ortak hükümler" başlığı altında yer alan ve **109/2.maddesinde düzenlenen uzamış ceza zamanaşımı süresinin**, işleten ve bunun hukuki sorumluluğunu üstlenen **Zorunlu Trafik Sigortacısı hakkında da uygulanması gerektiğine göre**, zorunlu trafik sigortası bulunmayan bir araç için, husumet yöneltile **Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı hakkında da uzamış ceza zamanaşımı süresinin uygulanması gerektiğinin kabulünde zorunluluk bulunmaktadır**. Nitekim, ne bu Yasada, ne de Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı Yönetmeliği'nde de bu hususun aksinin kabulünü gerektirecek herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

Bu durumda, olay tarihi ile ıslah tarihi arasında geçen süre itibariyle ceza zamanaşımı süresinin, ıslah dilekçesi ile artırılan maddi tazminat miktarı bakımından dolmadığı gözetilerek esasa girilmesi, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, bu bölüm istemin (2) yıllık zamanaşımı süresinin dolduğu gerekçesiyle reddine karar verilmesi doğru olmamıştır.

11.HD.11.07.2005, E. 2004/10777 K.2005/7464 (Yargı Dünyası,2006/1-104)⁵

Uzamış ceza zamanaşımı, Garanti Sigortası Hesabına da uygulanır.

Davacılar vekili, dava dışı B'nin kullandığı ve trafik sigorta poliçesi bulunmayan aracın, davacıların murisinin kullandığı araç ile çarpışması sonucu murisin öldüğünü, davalının Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı Yönetmeliği uyarınca sorumluluğunun bulunduğunu ileri sürerek destekten yoksun kalma tazminatının temerrüt faiziyle birlikte tahsilini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili, davanın 2918 sayılı KTK'nun 109'uncu maddesi uyarınca 2 yıllık zamanaşımı süresi içinde açılmadığını savunmuştur.

Mahkemece, dosya kapsamına göre, davanın 10 yıllık uzamış ceza zamanaşımı süresi içinde açıldığı, davalının da bu süreye tabi olduğu gerekçesiyle, davanın kabulüne karar verilmiştir.

Kararı, davalı vekili temyiz etmiştir.

Dosya içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davalı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir.

⁵ Ağrı.Asliye Hukuk Mahkemesi 2002/273-2004/225 sayılı dosyası

Sonuç: Yukarda açıklana nedenlerden dolayı, davalı vekilinin bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve yasaya uygun bulunan hükmün onanmasına oy birliğiyle karar verildi.

11.HD.05.04.2004, E. 2003/8955 K.2004/3556 (İBD. 2007/2-811)⁶

Trafik Sigortası bulunmayan aracın çarpması sonucu ölüm nedeniyle açılan tazminat davasında, Karayolları Trafik Garanti Sigortası Hesabı hakkında da uzamış ceza zamaşımı süresi uygulanır.

Davacılar vekili, davacıların murisinin kullandığı mobilete Trafik Sigortası bulunmayan bir aracın çarpması sonucu murisin ölmesi nedeniyle annesinin destekten yoksun kaldığını ileri sürerek hesaplanan ve ıslahla artırılan maddi (destek) tazminatının temerrüt faiziyle davalı Karayolları Trafik Garanti Sigortası Hesabından istemiştir.

Davalı vekili, 2918 sayılı KTK'nun 109 ve Karayolları Trafik Garanti Sigortası Hesabı Yönetmeliği'nin 12'nci maddesi uyarınca motorlu araç kazalarından doğan zararın tazminini ilişkin isteklerde zamaşımı süresinin 2 yıl olduğunu, uzamış (ceza) zamaşımı süresinin Garanti Sigortası Hesabı açısından uygulanmayacağını, davanın zamaşımı nedeniyle reddi gerektiğini savunarak, davanın reddini istemiştir.

Mahkemece, toplanan kanıtlar ve benimsenen bilirkişi raporu doğrultusunda, kazada birden fazla kişinin öldüğü, davanın uzamış ceza zamaşımına tabi olduğu gerekçesiyle, davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Kararı davalı vekili temyiz etmiştir.

Dava dosyası içerisindeki bilgi ve belgelere, mahkeme kararının gerekçesinde dayanılan delillerin tartışılıp değerlendirilmesinde usul ve yasaya aykırı bir yön bulunmamasına göre, davalı vekilinin tüm temyiz itirazları yerinde değildir.

Sonuç: Yukarda açıklana nedenlerden dolayı, davalı vekilinin bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve yasaya uygun bulunan hükmün onanmasına oy birliğiyle karar verildi.

11.HD.23.01.2006, E. 2005/343 K.2006/385 (Kazancı Yazılım)⁷

2918 sayılı KTK'nun 8.kısım 5.bölüm "Ortak Hükümler" başlığı altında yer alan 109/2.maddesindeki uzamış ceza zamaşımı süresi, Trafik Sigortacı hakkında uygulanmak gerektiği gibi, kimliği belirsiz aracın yol açtığı olay nedeniyle Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı hakkında da uygulanır.

Davacılar vekili, davacıların oğlunun 18.07.2001 tarihinde meydana gelen trafik kazası sonucu yaşamını yitirdiğini, ölümüne neden olan sanığın olay yerinden kaçtığını, halen bulunamadığını ileri sürerek, destekten yoksun kalma tazminatının faiziyle birlikte tahsilini istemiştir.

Davalı vekili, davalı Kuruma 14.05.2004 tarihinde başvurulduğunu savunarak zamaşımına uğrayan davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

Mahkemece iddia, savunma, toplanan kanıtlar ve tüm dosya kapsamına göre KTK'nun 109. ve Garanti Fonu Yönetmeliği'nin 12.maddesi gereğince iki yıl içinde başvurulması gerektiği kanaatine varılarak davanın zamaşımı nedeniyle reddine karar verilmiştir.

Kararı davacılar vekili temyiz etmiştir.

Dava, trafik kazası nedeniyle destekten yoksun kalma tazminatının Garanti Fonu hesabından tahsili istemine ilişkindir.

Mahkemece, sürücüsü, işleteni ve plâkası belirsiz bir aracın çarpması sonucu oğlu ölen davacıların açtığı destekten yoksun kalma tazminatına ilişkin davada iki yıllık zamaşımı süresinin dolduğu gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 8.kısım 5.bölüm "Ortak Hükümler" başlığı altında yer alan 109/2.maddesindeki "davanın cezayı gerektiren bir fiilden doğmuş olması ve Ceza

⁶ Şişli 5.Asliye Hukuk Mahkemesi 2002/1565 – 20003/690 sayılı dosyası.

⁷ Şişli 2.Asliye Hukuk Mahkemesi 2002/1613 – 20003/1700 sayılı dosyası.

Kanunu'nun bu fiil için daha uzun bir zamanaşımı süresi öngörmüş bulunması halinde, bu sürenin maddi tazminat talepleri için de geçerli olacağına dair hükmü uyarınca uzatılmış ceza zamanaşımı süresinin zorunlu trafik sigortacısı hakkında da uygulanması gerektiği gibi, zorunlu trafik sigortacısı tespit edilemeyen araç için trafik sigortacısı yerine davalı tarafında yer alan Karayolu Trafik Garanti Fonu Hesabı hakkında da uzatılmış ceza zamanaşımı süresinin uygulanması gerekir. Karayolu Trafik Garanti Fonu Hesabı Yönetmeliğinde de bu hususun aksinin kabulünü gerektirecek herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bu durumda mahkemece, işin esasına girilerek sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, açılan tazminat davasının zamanaşımı nedeniyle reddi doğru görülmemiştir.

11.HD. 23.03.2006, E.2005/3357 K.2006/3096⁸

⁸ Pendik 2.Asliye Hukuk Mahkemesi 2004/324-2004/612 sayılı dosyası.